

▲ De oud-werknemers van Zwitsal, na afloop op het podium. Met links regisseur Annechien Koerselman en tweede van rechts Orpheus-directeur Mirjam Barendregt, die op het idee kwam. © Peter Lous

Vochtige ogen bij het slotapplaus: oud-medewerkers zien hun Zwitsal weer tot leven komen

Het is een uur na de voorstelling. Bé Schuitema staat met een aantal oud-collega's van de Zwitsal op het podium van Theater Orpheus. „En daarom wil ik graag een applaus voor de mensen van de productie!” Dat gemeente applaus komt er. Het stuk *Zalf & Papaver* is meer dan geslaagd. En niet alleen voor oud-werknemers van de Zwitsal de moeite waard om te bekijken.

Jeroen Pol 09-09-24, 07:00

Anderhalf jaar geleden stonden ze hier ook al. De voormalige medewerkers van Zwitsal. Op verzoek van Orpheus-directeur Mirjam Barendregt haalden ze herinneringen op aan de fabriek langs de Vlijtseweg. Allemaal input waar regisseur Annechien Koerselman als schrijfster van het stuk mee aan de slag ging.

De voorstelling gaat het over de (baby)zalfjes en shampoos die er bijna 45 jaar gemaakt werden. Maar ook over de minder bekende opium- en morfineproductie, die in een ander gedeelte van de in 2012 gesloten fabriek plaatsvond.

Bé Schuitema, hoofd productie van die meer mysterieuze tak van Zwitsal, vond het best spannend om te komen kijken. „De afgelopen periode hebben veel mensen aan me gevraagd: ‘Wat is het nu? Is het toneel? Is het een musical?’ Ik kon daar geen antwoord op geven. Nu weet ik wat ik moet zeggen: het is een voorstelling die je moet zien.”

Familiegevoel

Het samenzijn, het familiegevoel van destijds, kwam bij veel oud-werknemers weer boven. Sommigen kregen natte ogen en pinkten een traantje weg. Juist op de details was een aantal zaken zeer herkenbaar. Neem de snelle looppas waarmee na het klinken van een toeter de kantine werd opgezocht. De activiteiten van de personeelsvereniging. Of die keren dat er een nep-muis werd meegenomen om de dames van de inpakafdeling schrik aan te jagen.

Niet alle details kloppen even goed. Op het podium worden met enig gemak zakken papaver getild. Dat was in de fabriek onmogelijk, omdat ze wel 20 tot 100 kilo zwaar waren.

Johan Adema werkte tussen 1971 en 2010 bijna 40 jaar in de Zwitsal. In de productie van morfine en op het laboratorium. „Dat er mensen allergisch waren voor opium klopte”, zegt Adema. „Die kregen vlekken in het gezicht.”

Politie

Omdat je van papaver en opium ook drugs kunt maken, was het naar buiten toe een enigszins gesloten fabriek. Adema vertelt dat er altijd een politieauto meereed wanneer een vrachtwagen met 6000 kilo opium het terrein opkwam. De beveiliging bleek minder optimaal dan gedacht.

„Vanaf de andere kant van het kanaal heeft er ooit een man in een boom gezeten. Vanaf daar kon hij zien waar de opium uit India gelost werd. Hij heeft toen later een kistje open gemaakt en wat meegenomen.” Er was wel een alarm afgegaan. „Maar de bewaking heeft alleen om de hoek gekeken en is er niet echt op aangeslagen.”

De dader wilde zijn gestolen waar bij De Grift verstopten. Buurtbewoners zagen hoe hij er zich verdacht gedroeg. „Die deden melding en zo is hij tegen de lamp gelopen. Er kwam een grotere kluis en ook het alarm werd flink uitgebreid.”

Maandelijks borrel

Het zijn dit soort anekdotes die Adema nog geregeld over tafel hoort gaan. Iedere eerste vrijdag van de maand staat er een vrijdagmiddagborrel met zeven oud-collega's in de agenda. „Begonnen in de Zwitsal-tijd hebben we die borrel altijd in ere gehouden. Dat zegt ook veel over de goede onderlinge verhoudingen.”

Terug naar Bé Schuitema. Want dit verhaal vertelt nog niet waarom hij zo graag een extra applaus voor de productie wilde. „Omdat ze met beperkte middelen herkenbare decors hebben neergezet. De inpaktafels. Het kantoor boven. De buizen voor de afzuiging. En er staan top-acteurs op de planken. Dat hebben ze echt heel goed gedaan.”

Zalf & Papaver - Ken jij de verborgen kant van Zwitsal? is vanaf woensdag nog dagelijks in de Rabobankzaal van Orpheus te zien, tot en met zondag 15 september.

▲ In de foyer stonden veel oude producten van Zwitsal en was het boek *Zwitsal door de jaren heen* te koop. © Peter Lous